

Feiz ha Breiz

MIZ EOST 1928

**Ar wir Vretoned a vo holl e Bleun-Brug Lesneven
d'ar 6 a viz Gwengolo a zeu**

Feiz ha Breiz

Kelaouenn vizek gant skeudennou
RENET GANT Y.-V. PERROT

Koumananchoù diouz ar bloaz. - Breiz. 13 lur	Embannou diouz ar bloaz : 1/4 pajenn 150 lur
Frans ha breioù stag outi 15 lur	1/2 bajenn 275 lur
Evid ar re a zo e diavéz bro 20 lur	1 bajenn 500 lur

Evid ar c'houmananchoù koulz hag evit an embannou skriva da :
M. Fr. GEORGELIN, administrateur, 4, rue du Château - BREST
C./C. Rennes 44-40

TAOLENN AR MIZ

Buhez an Tad Maner, gant Y. UGUEN	273
Aze' Maout, gant F. NIALMOR	281
Prinsezig he bleo acour, gant F. NIALMOR	284
Ar Mengleuzier, gant F. NIALMOR	295
Pajennad, gant F. VALLÉE	298
Banniel Breiz, gant Y.-V. PERROT	301
Yann V e Follgoat, gant G. P.	302
Ar Bleun Brug a zeu	304
Bleun Brug Lesneven	305
Divinadennou, gant PER HA PAOL	306
Kevrenn ar Vugale, gant MELEGAN	309
Finesaou, gant MELEGAN	310
Centenaire d'Arthur de La Borderie	311

SELAOUIT 'TA !

Pa n'en em gavo ket *Feiz ha Breiz* er parrezioù, derc'hent sul kenta ar miz, da ziwezata, grit raktal ho klemmou da : M. Antoine CARDALIAGUET, Administrateur délégué, 4, Rue du Château, Brest.

ARREBEURI - Peziou-arrebeuri, ar re vras, ar re grenva, ar re gwella marc'had
a vez Kavet e ti VICAIRE-LEVEC

Marc'hadour-arrebeuri
105, straed Jean-Jaurès, (ar Ru-Baris gwechall) BREST
Diouallit mat : n° 105 a lavaran, ha n'ket eun ti all eo !
Medalenn-acour e Diskouezadeg « Arts Décoratifs » Paris 1925

Peziou-arrebeuri a bep seurd en akajou, kraon, dero. Stal vras evit an
arrebeuri giz-Vreiz Gweleou houarn ha Kouevr Glocan, matalasennou,
plunv, pallennoù, melezourioù. Arrebeuri kerez gwarniset a-raoz evid an
dud diwar ar maez, Kaset e vezint evit netra d'ho ti dre girri-dre-dan.

Hadou potach ha brouskon, hadou bleunioù

Hadou dibabet eus ar gwella tiez

TI A. HUON

Savet e 1840

L. AUDREN, DEUT WAR E LERC'H
17, Straed Siam — BREST

Télégr. AUDREN-GRAINES-BREST

Téléph. 5-35

BINVIUOÙ - PESKETA
KERDIN - SIFELL A BEP SEURD

Brezoneg en ti T A FIZIANS R. C. Brest 49

Klenvejou ar Gwad hag ar C'hroc'hen

Eczema, poocinsis, acne, debron, gwad fall prederiet dre ar Bannou Tre-moug, an nersusa louzou
a savazer.

Klenvejou Kan an Troaz, paret dre an Tredan (sleetricité)
Prederiet e vez droug-ar-mammou, kollou gwenn, diwad.
Brec'hioù ha Serum, Holen Radium

D. P. TESSONNIÈRE

Brezoneg en ti 50, Straed Aiguillon - BREST Brezoneg en ti

TI KOZ L'OLLIÉROU

L'HOSTIS & JORDE

SUCESSEURS

18, 27, rue Louis-Pasteur, Brest

Pa ho pezo eun dra bennak da brena, dalc'hit sonj eo en hon ti e kavoc'h ato ar mui da joaz hag an dessiniou nevesa e mouchoerou ha tavancherou brodet.

Seiz, mezer, ha danvez a bep seurt.

Dioc'h ar galite an ti-man a werz gwelloc'h-marc'had eget neus forz pehini all.

Eun eskompt a ugent real dre gant a vez roet e marc'hadourez ha dek dre gant d'er familhou niverus.

AU TIGRE ROYAL

FOURRURES & PELLETERIES

37, rue de Siam, BREST

Grand choix de Fourrures
de toutes provenances

--- Transformations ---

--- Réparations ---

PRIX MODÉRÉS

Prena a reer es-kriz, krec'hin lern, kaerelled-vras, lapined, gozed, pudasked, hag all... ha paet e vezont prizior mat.

YEC'HED ar VUGALE

Ar « SIROP FERET » a-enep an Doken

Graet gant louzaouennou hag a gaver er mor, ar sirop-man a ro-nez hag a yac'ha ar gwad. Ouspenn n'en deus eur vlaz eus ar re wella, louzou all ebet ne ro kement a nerz d'ar vugale hag hen.

« Ramplasi a c'hell ervat an emulsionou, an eol-moru, ar sirop Portal, ar sirop Raifort iodé, hag all... » Ar vertuz en deus da yac'haat ar gwad, ouspenn ar vertuz da zigas an nerz d'an izili, a zo penn-abeg ma n'her roer morse en aner d'ar vugale taget gant an doken, an troukleunou leaz, ar verbl, an doureier fall, droug-ar-roue, hag ar zempladurez a deu warlerc'h ar ruzel hag an dreo, etc.

En vente dans toutes les pharmacies.

Dépôt principal : GRANDE PHARMACIE DU PROGRÈS,
2, rue de Paris (au-dessus de l'Octroi), Brest.

Goulennit e ti ar marc'hadour

ar Zoavon

e galleg « Le Plus Chic »

Hennez eo ar gwella !

Hangars agricoles métalliques

Charpentes métalliques
Ponts en fer
Tour

Serrurerie d'Art
Toutes pièces forgées
et estampées.

J. BERTHOMIER

Constructeur

90, rue Jean-Jaurès, BREST Tél. 2-75

Fermetures de magasins
Persiennes en fer
Grilles articulées
Monte-charges et monte-plats

Silos métalliques
à fourrages « Gautier »

Représentant de la Maison
Jaquesnet et Mesnet, Paris.

Représentant des Ateliers et Fonderies
Gustin fils, Paris.

Tous projets et devis gratuits sur demande.

DISKENN BOUZELLOU Evit beza servichet mat, heb ezomm da baea re ger, it,

gant fizians, da di ar H. LE ROY, e zo chom er ru Jean-Jaurès, n° 139, BREST, ar ru Bariz gwechall.

Kaout a reoc'h en e di a bep seurt gourizou evit gwazed, merc'hed ha bugale. Lereir en deus ivez evit ar re a c'hell beza dieset gant gwazied o divesker.

Perak ez a muioc'h-mui a dud da di

ALLAIN

BIJOUTERIE - PHOTOGRAPHIE

BREST - 60, Rue Jean Macé - BREST

HAG E LANNILIS ?

Abalamour : 1° Eo gwelloc'h marc'had eged er magajennou braz (nebeutoc'h a frejou).

2° E vezint digemeret ha servichet mat gant Bretoned vat.

3° Eur c'hado kaer a vez roet war marc'had ar bizaouedou aour

4° Mont a ra da denna poltred ar friko war al lec'h.

5° Rei a ra tri boltred: unan d'an dud nevez ouspen ar c'hado hag unan da bep hini euz ar renerien.

6° Eun agrandissement 30 cm. X 40 a ro d'an dud nevez o deuz prenet o aour en e di war marc'had eun dousen boltrejou eus an dud nevez.

Goulennit diouz ar re a zo bet - Ar gwella testeni eo.

GRANDS MAGASINS DE NOUVEAUTÉS

AUX GALERIES SAINT-MARTIN

108 à 112, rue Jean Jaurès - 8 et 8, rue Danton - BREST

KOANTA NEVEZIOU -:- GWELLA PRIZIOU

Kavet e vez dilhad graet, en avans, ha graet e vez, goude kemeret ar vent; dilhad nevez evid ar wazed hag ar baotred yaouank.

DREIST EVID AR MEZERACH DU HAG A LIOU

Evit an dud diwar ar maez

Feiz ha Breiz

Buhez an Tad Julian Maner

*An Tad Maner e Kerne
Mision Douarnenez (1641)*

Evit senti ouz Mikael an Nobletz, an Tad Maner a yeas da genta da Zouarnenez d'ober eur mision. Mikael an Nobletz, eürus bras, a skrivas d'e vignonez eus Douarnenez, da lavaret d'ezo en em brepari mat evit tenna frouez eus ar mision. « Ma ne vez ket labouret an douar bep an amzer, emezan, n'eus forz peger mat e vezo an had, ne vezo gwelet nemet drez. Eur vro lezet hep prezegennoù a goll buan ar pezh he doa a vat. Ar giziou fall a zeu adarre da c'hrizienna enni. »

An Tad Bernard a oa gand an Tad Maner. Ne ana-veze ket c'hoaz mat awalc'h ar brezoneg evit prezeg, met kovez a c'hellas, hag o veza m'oa santel meurbet, e reas kalz vad d'an eneoù.

O tigouezout e Douarnenez, an Tad Maner a voe digemeret e kichen dor an iliz gand ar pennou bras eus ar barrez. Antronoz e prezege divarbenn ar varn zi-veza hag e lavare ar c'homzou-man, skrivet en Aviel: « an heol a denvalio, al loar ne roio mui he skleri-jenn, ar stered a gouezo eus an nenv; klevet e vezo trouz ar gurun. » Kerkent, hep ma vije bet doare, eul luc'hedenn a drellas daoulagad an dud, hag eun tarz

kurun, pounner mantrus, a spontas an holl. Eur vaouez a zemplas, hag e voe ret he c'has er maez. Ar prezeger, goude eur pennad ehan, a gendalc'has : « Petra! emezan. Awalc'h eo eul luc'hedenn hag eun tarz kurun evid ho sponta evelse? Petra vezo, pa gouezo varnoc'h kounnar Doue en doare skrijus ma komz an Aviel anezi? »

Komzou an Tad a ziskennas doun e kalonou ar re o doa e glevet, hag an dud a voe aketus da zont d'ar prezegennou.

En dervez-ze, an Tad Maner a brezegas choaz e chapel santez Helena, e iliz Pont-Kroaz, e Pouldergat, er Yeurc'h, e Treboul, hag evelse e reas bep sul eus ar C'houraiz. En derveziou all eus ar zizun e rae katekiz pe brezegennou en unan pe unan eus ar parrezio-ze. An amzer a jome gantan a veze implijet o kovez pe o welet ar re glanv.

Setu penaos e tremenas ar C'houraiz e Douarnenez, hag e c'helle lavaret, d'ar fin, en doa kelennet dek mil den d'an nebeuta.

Poan en doa bet, met levenez ive, o welet ar vad graet d'an eneou. E pep lec'h e kave merkou sklear eus labour Mikael an Nobletz; an dud a oa e gwirionez, troet ouz Doue, beva a raent evel gwir gristenien, ar gizioù fall o doa bannet pell diouto.

Nevezet e voe o c'harantez evit Doue gant prezegennou an Tad Maner. Epad m'edo heman o prezeg e Douarnenez, Mikael, e Konk-Leon, a rae pedennou birvidik. Skriva a rae alies d'an Tadou, d'o c'hennerza ha da lavaret d'ezo penaos en em gemeret. Digas a rae d'ezo kantikou en doa graet. An Tad Maner, eus e du, en doa savet ive kalz kantikou var ar Bater, ar Gredo, gourc'hemennou Doue, an doare da govez, da gommunia, var ar Rozera, finveziou diveza an den. Tud Douarnenez o deskas hag o c'hanas, hag o ski-

gnas dre ar parrezioù tro var dro. Re all a zeue da Zouarnenez evid o deski, hag e voe gwelet adarre traou kaer ha burzudus, evel e amzer Mikael an Nobletz, ar mor, ar parkeier o tregerni gand ar c'hantikou, hag ar c'hanaouennou divalo ha lous dilezet.

Doue e-unan a ziskoueze, dre vurzudou kaer, e sikoure an tad Maner. Heman a rae ar burzudou-ze, en eur bedi sant Ignas. « Eur vaouez, emezan, a oa klanv abaoe pell amzer. An tad Bernard ha me a lavaras d'ez i en em erbedi ouz sant Ignas. Senti a reas, ha kerkent e voe pareet... Nebeut amzer goude e voemp galvet da vont da gaout eun den yaouank, nevez dimezet, en doa kollet e skiant vat hag a lavare e lazfe e c'hwreg a daoliou bouc'hal. Ne habastere tamm, na noz na deiz, Staga a rajomp ouz e wele skeudenn sant Ignas. Kousket a reas mat epad an noz, hag en deiz varlerc'h edo pare. »

Eur vaouez, Mac'harit Sevaër, a voe pareet ive. Eun all, an hini a zemplas en iliz epad prezegenn genta an Tad Maner, a jomas hep dont enni he-man, eur pennad mat a amzer. Da c'houde, oa dinerzet holl, ne zebre na ne gouske, hag alies e koueze e sempladurez. An Tad Maner a roas d'ez i eur relegenn eus sant Ignas, hag a lavaras d'ez i ober le da govez ha da gommunia bep bloaz deiz gouel ar zant-se. Kerkent ha ma voe roet ar relegenn d'ez i, e c'hellas debri, hag e kouskas epad peder eur, ha daou zervez goude e c'helle dont d'an iliz evel ar re all ha klevet ar prezegennou.

Ar burzudou-ze a reas da dud Douarnenez kaout fizians e sant Ignas, ha deiz e c'houel e teujont niverus d'e bedi, e chapel ar skolaj, e Kemper.

An Tad Maner a voe galvet da vont da gaout eun intañvez santel, Eleonora Thepot, unan eus ar re a oa bet hentchet var ar zantelez gant Mikael an Nobletz. Goulennet he doa digand Hor Zalver tanva ar

poaniou en doa gouzanvet epad e Basion. Selaouet e voe he fedenn, ha da wener evel derc'hent ar goueliou bras, e sante evel spilhou ha menaouedou o san-ka en he izili. Laouen e c'houzanve ar poaniou-ze, gant fizians da veza paet eun deiz evito er baradoz. — Met daouzek vloaz a oa abaoe m'edo evelse, hag e pedas an Tad Maner da denna divarni he foaniou. « Met, ha ne ouzoc'h ket, a lavaras d'ezi an Tad, eo ar poaniou eun donezoun a-berz Doue? » Eleonora a respontas kerkent... Mat! Gouzanv a rin c'hoaz, mar plij gant Doue. Ar pezh a ra d'in goulenñ beza dizamm, eo o veza eman erru ar gozni. N'hellan gounit va bara nemet o tougenñ, da wener, sammou bras a besked eus Douarnenez da Gemper. Aon am oa na c'hellfen ket ober mui eiz leo, hep gwener, al-lamour d'am foaniou. »

O welet kement a feiz, an Tad Maner ne reas nemet touch ouz penn Eleonora gand ar c'hreunenn venniget en doa resevet digant Mikael an Nobletz. Adalek neuze, Eleonora n'he devoe mui a boaniou da c'houzanv en derveziou ma veze en hent. En derveziou all, o gouzanve. Hag evelse e tremenas an traou beteg he maro.

Hervez e bromesa, an Tad Maner a glozas e goraiñ e Douarnenez dre eur brosesion vras, a voe graet d'al lun Fask. C'houec'h mil den bennak a oa bodet; ar vugale, an dud yaouank, ar plac'hed yaouank a oa a strolladou; lod a skeudenne an Elez, a zoug binviou ar Basion; re all, ar plac'hed yaouank, gwisket e gwenn, var o fena bleuniou ha kurunennou, a oa en dro da skeudenn ar Werc'hez. An holl a gane, a bouez penn, ar c'hantikou. Brao oa evel ar baradoz. An dud a lenve gand ar joa.

An Tad Maner en em brepara da guitaat Douarnenez, pa voe galvet da vont da welet eur vaouez seizet, dalc'het, abaoe pell amzer, en he gwele. He c'ho-vez a reas, ha goude beza he aliet da gaout feiz krenv,

e touchas ouz he zal gand ar c'hreunenn venniget. Kerkent ar vaouez a zavas hag a c'hellas bale.

Distro da Gemper, an Tad Maner a labouras e ti ar Jezuisted, da c'hedal beza aotreet evel misioner e Breiz.

An holl ne welent ket c'hoaz oa ret ober misio-nou. « Da betra misionou? » a lavare kalz.

E penn kenta a vezeven 1641, e teuas da Gemper an Tad Dinét, mestr-bras ar Jezuisted evid ar C'huz-Heol a Frans. Ober a reas enklask, klevet a reas ar pezh a veze lavaret eus an daou du, gwelet a reas an hini a c'houarne an eskopti abaoe maro an aotrou 'n eskob, ha goude beza pouezet mat pep tra, e tiskle-rias e vije lezet hiviziken an Tad Maner hag an Tad Bernard d'ober misionou e Breiz: an Tad Maner evel Rener, hag an Tad Bernard da eil gantan. Evit mui vefe reizet mat an traou, e roas d'ezo liziri sinet, da ziskouez o doa bet o c'harg digand o mistri.

An Tad Maner a voe eürus meurbet hag a skrivas: « Doue a zo souezus en e oberou. Piou a c'helfe harpa outan? »

En hent evit mont da Enez Sizun

An Tad Bernard hag hen, unanet hiviziken evid an hevelep labour, a zisklerias e chomfent an eil gand egile beteg ar maro.

Da belec'h mont da genta? E pelec'h ez eus ar muia ezomm anezo? Ne voent ket pell en entremar. Gouzout a raent edo Enez Sun hep beleg, hag ez ajont di.

Goude beza pedet e iliz sant Korantin Kemper, ec'h en em lakjont en hent. Eun dervez a dremenjont e Douarnenez. Tri miz a oa abaoe ar mision. Prezeg, kovez, gwelet ar re glanv a rajont epad an dervez-ze. Digaset e voe d'ezo eur paotrig seiz vloaz, gouez man-

trus, en doa aon rag an dud. Distres oa a gorf, poan en doa en e benn hag en e izili. An Tadou a douchas ar c'hreunenn venniget ouz an izili en doa poan enno, hag ar gouez bihan a voe habaskaet, e gorf en em eünas, hag e boaniou a voe pareet. Eur vaouez, Thomazi Rolland, a voe pareet ive, gand ar c'hreunenn, eus ar gouli a grigne d'ezhi he dourn.

Euz Douarnenez, an daou Dad a yeas warzu Beg ar Raz, evit tremen ac'hano, dre vag, da Enez Sun Edont var vor, ha tost d'an enezenn, pa voe digaset d'ezo eul lizer a berz Mikael an Nobletz, da lavaret gortoz araok mont da Enez Sun, rak m'edo an dud o pesketa. Mikael o fede da zont da Gonk.

An daou Dad a zistro raktal vardu Beg ar Raz. Met, o veza m'eo fall an amzer da vont da Gonk, e touaront e Plogoff. Var o hent e kavont tiez paour. Mont a reont en unan anezo, hag e lavaront d'an dud: « Ha c'hoant hoc'h eus e komzfemp d'eoc'h eun tam-mig eus an Aotrou Doue?... — « A galon vat », a respontas an dud. Hag an Tadou d'o c'has kerkent d'eur chapel a oa eno, savet da zant Kollodon. A-benn eur c'hart-eur oa leun ar chapel a dud. Abaoe daou vloaz hini anezo n'en doa klevet prezegenn ebet. An Tad Maner a ra d'ezo kateliz, prezegennou, a zesk d'ezo an doare da zigemeret ar zakramanchou. Antronoz an Tad Bernard hag hen o c'hovez, hag int laouen o welet feiz an dud-se a oa siouaz! dilezet, a veve evel payaned, p'e gwir e teuent da zansal en noz er chapel, hervez ma tisklerias ar re goz d'an Tad Maner.

Pa droas an avel, an daou visioner a gemeras eur vag evit mont da Gonk. Gortozet oant eno. Met n'oant ket d'hoaz diskennet eus o bag, pa voe klevet dre ar ruiou komzou diskiant, skignet ne ouzoun na penaos na perak. Ar vrud a redas edont e vont da gemeret abati sant Vaze, ha p'en em gavjont er porz, e voe lavaret d'ezo oa gwelloc'h distrei. Mikael an Nobletz en em zavas eneb an traou diskiant-se, hag an daou

Dad a voe digemeret mat e Konk. Met breman edont var douar Leon, hag o doa da c'houlenn aotre eskob Leon, an aotrou Kupif. Mont a rajont d'e gaout da Gastell. An digemer graet d'ezo ne voe ket kaer... Al Leaned, eme an aotrou 'n eskob, n'o deus ket d'en em emellout eus ar parrezioù. Grit skol d'ar vugale ha beleien. » M'en doa an aotrou 'n eskob disfizians eus ar Jezuisted, eo o veza m'oa bet komzet fall d'ezan divar o fenn gand eur beleg a oa en e gichen.

An daou Dad, e lec'h diskouez beza poaniet, a zigemerans gant kement a zoujans hag a habasketed komzou an aotrou 'n eskob, ma voe heman hanter-c'hounezet, hag e lavaras d'ezo: « Deuit c'hoaz d'am gwelet, araok kuitaat Kastell. »

An Tad Maner hag an Tad Bernard a lakeas o fizians e Doue. Mont a rajont da welet eur vaouez santel, ganet e Guiclan e 1599, hag o chom e Kastell, Mari Amis Picard. Adaleg he bugaleaj he doa diskouezet eur garantez vras evid ar Werc'hez ha sant Yann avierler. Eun deiz, bihanik c'hoaz, o gwelas en eur skeudenn e-harz ar Groaz, hag e voe ker skoet, m'en em lakeas da skuilh daerou. D'an oad a seiz vloaz, goude klevet eur brezegenn var ar werc'hted hag ar verzerenti, he doa goulennet digant Doue teir c'hras: da genta, d'ober e pep tra e volonte; d'an eil, da veva ha da vervel gwerc'hez; d'an trede, da gaout perz e Pasion Hor Zalver hag e poaniou ar verzerien. Roet e voe d'ezhi he goulenn. E 1641, pa z'eas an Tad Maner d'he gwelet, he doa 42 vloaz, hag abaoe c'houec'h vloaz e c'helled lavaret oa merket en he buhez gouelioù ar verzerien. Araok gouel pep merzer e c'houzanve poaniou henvel ouz re ar merzer-ze.

An Tad Maner hag an Tad Bernard a c'houlennas sikour he fedennou.

Goudeze ez ajont da gaout an aotrou Louet a Goatjunval, vikel vras Kastell, hag hanvet da eskob e Kemper, eur beleg santel meurbet. O digemeret mat a reas

hag e lavaras d'ezo: « Va zikourit, me ho ped, da zougenn ar zamm taolet var va diouskoaz. » Hag e pedas anezo da vont, kenta ma c'helfent, d'ober eur mision da Enez Sun ha da glask eur beleg bennak a asantfe beza hanvet da bersoun er barrez-ze. « Goude daou vloaz tremenet en enezenn, eme an aotrou Louet, me e hanvo en eur barrez all. »

An aotrou Louet a reas muioc'h. Da gaout an aotrou Kupif ez eas, hag e lavaras d'ezan: « Ar visionerien-ze n'emaint ket o klask gouarn ar parrezioù. Gwelit o doujans. Dont a reont da c'houlenn aotre diganeoc'h d'ober eur mision e Konk. Senti a raint ouzoc'h. Bez ez int eus kompagnunez Jezus, hag ar Vreuz-ze a zo karget gand ar Pab da brezeg d'ar bayaned, d'an heretiked, da gelenn an dud e pep giz. Lod a ya d'ar Chin, d'ar Japon. Ar re-man a c'hoanta prezeg e Breiz, el lec'h ma z'eus ezomm ive da rei deska-durez kristen. Eun eskob eveldoc'h, a glask gloar Doue ha silvidigez an eneoù, a dle beza laouen o veza sikouret gant misionerien evel ar re-ze. Ma ne fell ket d'eoc'h o lezel da brezeg var an douar bras, o c'hasit da vihana da enezennou Eusa ha Molenez. Rak an dud a zo eno ne welont morse eskob ebet, hag a zo evel dilezet. »

An aotrou Kupif a voe gounezet gant komzou e vilkel vras. En eil gwech e tigemeras an daou visioner gand ar vrasa madelez... It da genta da Eusa ha da Volenez, emezan, araok mont da Gonk. Pa vezot distro eus an diou enezenn-ze, c'houi a lavaro d'in penaos em' an an traou. » Y. U.

SELAOUIT 'TA

Red eo kas hoil skridou kenstrivadegou ar *Bleun-Brug* d'an *Docteur Cornic, Président du Bleun-Brug, Douarnenez*, a-benn Hanter Eost, da ziwezata.

AZE 'MAOÛT

Kontadennoù dastumet er beilhadegou gant F. NIALMOR ha kinniget da Feiz ha Breiz gant Ronan LEON eus a Lesneven.

Gwechall e oa, en eur barrez eus a Vro-Leon, daou vreur ha n'o doa mui na tad na mamm. Er baourentez edont ha petra a zo gwasoc'h eged ar c'hlenved-se? Beva a raent o daou en eur c'hoz tamm lochenn a oa warnez da goueza en he foull.

Eun nozvez, nec'het pis gand an naon, ar zec'hed hag ar yenienn, en eur ger gant holl ar pezh a zigas ar baourentez en eun ti, ec'h en em lakejont da zonzal penaos en em gemeret evit kas ar baourentez diwar o zro.

Eun den pinvidik a veve nepell ac'hano.

— An Aotrou Brugelen en deus kalz denved en e graou, eme Yannig, ar c'hosa eus ar baotred; ne rafe ket a zroug d'eomp-ni kaout unan anezo.

— Kalz kaol en deus ivez, en e bark, eme an eil eus ar baotred, Perig, hag eur podad soubenn vat a rafe unan bennak anezo!

Perig a daolas eur sac'h, war e skoaz, hag a gemeras, en e zourn, eur mell kountell evit trec'hi ar c'haol.

Setu i en hent warzu Kervalaneg, tiegez Brugelen.

Perig a ya war eun da bark ar c'haol; Yannig a ya er porz hag a zigor dor ar c'hraou; kregi a ra en denved, en eil goude egile, evit klask al larta, na petra 'ta.

Tud an ti a oa c'hoaz war zav; pa glevas gwigour dor ar c'hraou, ar mestr a lavaras d'e vab: « Kerz 'ta da welet petra a zo ha galv ar c'hi! » Ar c'hi a oa e hano Azemaout. Mât e voe da Yannig ma n'edo ket wardro ar porz d'ar mare-ze.

Mab an ti a yeas er maez hag a c'halvas: « Azemaout! Azemaout! »

— Ya! aman emañ, sur, eme Yannig, en eur zont er maez eus ar c'hraou!

An noz a oa tenva; evelse ar mab ne welas ket nini en doa respontet d'ezan hag e kredas, e gwirionez, e oa ar c'hi eo en doa komzet; mont a reas en ti, buana ma c'hellas, o krena gand ar spont.

— Petra 'zo 'ta, va mab, eme an tie?

— Petra 'zo? Ma ouesfec'h! Strobinellet eo bet sur Azemaout, rak komz a ra evel eun den.

— Piou? hor c'hi?

— Ya! hor c'hi, ha brezoneg eo a gomz ha ma ne gredit ket, kit buan, hoc'h-unan, da welet!

Brugelen en doa c'hoant da welet ar marvailhese; mont a reas er porz hag e youc'has a-bouez penn: « Azemaout! Azemaout! »

Hol laer, hep gouzout kement-se a respontas:

— Aman 'maoun, sur; e pelec'h e fell d'eoc'h e vefen ken 'ta?

Hag ar mestr en ti, mar gouie:

— Mab, a lavaras-hen, dre holl zent ha sentezed ar baradoz, biskoaz n'em eus gwelet kement-se; kerz da lavaret d'an Aotrou Person petra dremen ha lavar d'ezan dont aman, dioc'htu, gand e stol ha dour benniget.

Buana ma c'hellas ar paotr yaouank a reas an hent a gas eus a Gervalaneg d'ar vourc'h. Pa zigouezas, er presbital, an Aotrou Person a oa en e wele. Mab Brugelen a lavaras d'ezan:

— Aotrou, deuit du-man, dillo, da glevet marvailhou; kemerit avat, o stol ha dour benniget, rak diwarbenn eur sorserez bennak eo.

— Sorc'hennou, eme ar beleg, eo a leveres d'in aze, ha n'eo ket war draou en doare-ze eo e savin eus va gwele, breman dres, p'oun deuet abenn d'e domma.

— Mat, dont a rankit, Aotrou Persoun; me ho tougo kentoc'h war va diskoaz; rak-se, na zaleit ket.

Ar person a lakeas e zilhad, a wiskas e jopiliz hag e stol, a gasas gantan eur banne dour benniget, hag evel ma oa fall da vale e pignas war gein ar paotr yaouank a gemeras an hent treuz, dre ar parkeier, evit beza buanoc'h er gêr.

Perig, ar breur yaouanka, a oa e park ar c'haol o karga e zac'h pa welas eun dra wenn o finval e kichen an ode. Kaout a reas d'ezan eo e vreur eo a oa o tont gand eun danvad hag e c'houlennas:

— Digas a res eun dra bennak?

— Ya! sur, eme ar Brugelen yaouank, e gave d'ezan klevout mouez e dad.

— Taol anezan neuze 'ta buan, d'an douar, aman, eme Berig, ma rin e stal outan; va c'hountell a zo lemm ha ne vezin ket pell evit trec'hi d'ezan e c'houzoug.

Pa glevas kement-se, ar beleg a lammas d'an douar hag a dec'has ac'hano, strafuilhet holl; mab Brugelen a yeas ivez eus e du; met an

Aotrou Person a jomas e jopilis stag ouz eun dre-zenn ha ne gredas ket dont en dro d'e gerc'hat.

Perig, o welet eun dra wenn a yeas da welet petra oa: sebezet e chomas pa welas e oa eur chopilis. Dres, d'ar mare-ze ivez, e tigouezas Yannig gand e zanvad dibennet, skuiz maro e oant p'en em gavjont en o lochenn gant o semmenn. Perig a ziskouezas neuze ar chopilis d'e vreur, hag e c'hoarsjont leiz o c'hof o welet pegen tost e oant bet, o daou, da goueza, diwar ar billig, en tan.

Prinsezig he bleo aour

Bez'e oa gwechall eur roue hag en doa c'hoant da veza desket bras, an desketa en e rouantelez.

Eun dervez e welas o tont davetan eur c'hoz gwrac'h koz ha dister a roas d'ezan eur pesk ha n'en doa gwelet biskoaz hini ebet henvel outan:

— Grit poazat hennez evidoc'h, emezi, hag e weloc'h, kerkent ha m'ho po hen debret, e ouezoc'h petra lavar loened an douar, an aer hag an dour!

Lorc'h bras a voe er roue o klevet kemend all ha paea mat a eure ar vaouezik koz, a c'hellit kredi. P'en em gavas er gêr, e lavaras da Yeunig, unan eus e wella mevelien:

— Aoza a ri ar pesk-man d'in, met arabad eo d'it, avat, debri tamm ebet anezan rak keuz a zavfe gan da ler.

Ar mevel a voe sebezet holl o klevet kemend all. Perak edo e vestr o klask mirout outan debri eus ar pesk-se Sellet a eure outan :

— Ne 'm eus ket gwelet hevelep pesk em buhez, ha p'hen tanvfen, pe zroug a vefe ?

Pa voe aozet ar pesk, kenta tra a reas Yeunig a voe kemeret an tamm kenta anezan. Epad m'edo o lipat e vizied, e klevas eun dra bennak o vouldal en dro d'e ziouskouarn hag o lavaret d'ezan :

— Kemer eun tamm, tanv ar pesk 'ta !

Pa zellas ar mevel eus a belec'h e teue ar geriouze, ne welas nemed eur gelienenn bennak o nijal er gegin .

En hevelep amzer e klevas, er mêz, eur vouez hag a lavare :

— E pelec'h e tiskennimp, e pelec'h ?

Unan bennak a lavaras :

— E tachenn ed ar miliner ; d'eomp da ed ar miliner !

Yeunig, dre ar preneustr, a welas eur vandennad gwazi :

— Setu an taol, emezan ; breman e welan perak e tifenne va mestr ouzin tanva ar pesk ; aoun en doa ne ouesjen eveldan yez al loened.

Goude lein, ar Roue a lavaras da Yeunig tenna er mêz daou varc'h evit mont gantan, a-gevred, da ober tro e zouarou.

Ar pezh a voe graet.

En eur dreuzi eur prad glas, marc'h Yeunig a en em lakeas da fringal ha da wic'hal ; setu aman ar pezh a lavare :

— Setu, va breur, ker skanv oun hizio, ma lamfen a-zioc'h ar menez a zo dirazomp.

— Me a rafe kemend all, eme varc'h ar roue, met n'her grin ket, p'eman a rpaour kèz koz-man, war va c'hein, rak koueza ha terri e benn a rafe.

— Petra ' ra an dra-ze d'it ? Gwell a-ze ma varv, a respontas marc'h Yeunig rak neuze e lec'h dougen eur c'hroped koz e tougi eur paotr yaouank.

Ar mevel a c'hoarze o klevet kement-se. En em guzat a rae avat muia ma c'helle ; ar roue oc'h en em drei a welas eur mousc'hoarz war vuzelou e vevel hag a c'houlennas outan perak e c'hoarze :

— N'eo netra, va mestr emezan ; c'hoarzin a ran, hep gouzout perak, mat a-walc'h.

Ar roue koz, avat, en doa klevet ivez komzou ar c'hezeg hag a gavas gwelloc'h dont en dro d'e lez. En em gavet er gêr, e lavaras da Yeunig :

— Karg d'in ar werenn-man a jistr, Yeunig ; lak hi leun tenn ha taol evez avat, da skuilh rak koll eur berad anezi a zo a-walc'h evit chacha taol ar maro war da benn.

D'ar geriou-ze e voe gwelet, tost da brenestrou al lez, daou labous oc'h en em ganna, an eil o klask tenna teir vlevenn aour eus pao egile :

— Ro i d'in, eme ar c'henta ; gouzout a res ervat int d'in.

— N'eo ket gwir ! Me eo em eus o c'hemeret evidon va-unan.

— Me eo em eus o gwelet o koueza eus penn prinsezig he bleo aour.

— N'ez pezo ket unan.

O klevet an dra-ze, Yeunig a droas e benn hag eur berad chistr bennak a gouezas war an daol.

Ar roue, droug bras ennan, a ouezas neuze e oa bet gwerzet gand e vevel hag a lavaras :

— Pez fall ma 'z out ! Dizenet ez peus ouzin o teski yez al loened ; mervel a ri eta evid eun torfed ken grevus. Ma 'z peus c'hoant da jom beo, digas d'in ar brinsez he deus bleo ker brao, rak c'hoant am eus d'he c'haout da bried. Ha breman, kerz en hent .

**

Petra da ober ? Ar paour kez Yeunig a gave gwelloc'h ober n'eus fors petra ma vije lezet e vuhez gantan eur pennadig all c'hoaz .

Sterna a eure eur marc'h ha setu hen en hent.

D'an trede dervez, ar marc'heg a en em gavas dirag eul lenn ; diskenn a eure da eva dour hag e welas, e kreiz al lenn, eur verienenn o neunv hag a oa o vont da veza beuzet, sur a-walc'h.

Yeunig, avat, en doa kalon vat evid al loened hag a ginnigas d'ezi eur yeotenn : ar verienenn a voe saveteet :

— Bennoz Doue d'eoc'h, den mat, emezi, da Yeunig ; dalc'h koun ac'hanon pa vezi en ezomm, rak me eo rouanez ar merien. Kenavo.

Yeunig a gemeras, neuze, hent eur c'hoat a wele dirazan. Bale a reas ken na zigouezas dirak eun dervenn uhel. Er blenchou e oa eun neiz ha war an douar, diou vran vihan, kouezet anezan, a lenve hag a glemme :

— Tad ha mamm, a lavarent, e pelec'h emac'h ? N'eo ket goloet mat a-walc'h hon diouaskell c'hoaz, gand ar plunv, ha n'hon eus ket eun tamm da zebri. Deus war hor sikour, Yeunig mat, ha n'hon lez ket da vervel gand an naon.

Yeunig, kerkent, a ziskennas diwar e varc'h hag, hep gina, a lazas heman, gand eun taol kleze, evit rei da zebri d'ar paour kez brini naonek : ar brini, evel ar merien a lavaras d'ezan :

— Pa vezi en ezomm, hor galv, hag ez aimp war da dro.

Goude beza baleet, daou zervez all, ec'h en em gavas Yeunig, war ribl ar mor ; war an aod e oa daou zen, trouz etrezo, diwarbenn eur pesk kroc'hen aour :

— Me eo am eus e dapet, eme unan.

— Ma ne vijen ket bet aet d'az kerc'hat, war ar roc'h du-hont, e vijes bet chomet eno da veza beuzet, rak n'oa bag ebet ganez.

— Gwerzit d'in ar pesk-se, eme Yeunig, en eur dostaat ; ranna a reoc'h an arc'hant dre an hanter, hag en hent-se ne vo trouz ebet ken etrezoc'h.

Tenna a reas eus e c'hodell ar yalc'had aour en doa bet digant e vestr da ober e hent hag her rei a eure d'ar besketerien. Goudeze e kemeras ar pesk hag hen taolas en dour, met sevel a eure anev ez hag o sevel e benn er mêz eus ar mor e lavaras :

— Bep wech ma vezi en ezomm, va galv ha me z ay raktal, war da zikour. Kenavo, Yeunig !

Hag ez eas ar pesk da strad ar mor :

— Da belech ez es ? eme ar besketerien, da Yeunig.

— Da glask, evit gwreg, d'am roue koz Dinarvor, Prinsezig he bleo aour ; met, ne ouezan ket, e pelec'h he c'haout.

— Ma n'eo nemed an dra-ze, emezo, e c'helomp hel lavaret d'eoc'h. Dinarvor eo merc'h ar

roue a ren war an enezenn vras a weloc'h a ze dirazoc'h. Deus en hor bag ha ni az kaso di.

En em gavet en enezenn, hon den a yeas prim da lez ar roue. Pa en em gavas eno, na pebez souez da Yeunig.

Mogeriou ar palez a oa kreun-bara ; al leur-zi a oa graet gant kig mogedet ; an oaled gant amann ; treustou radenn a zouge ar zolier fars-gwiniz ha treustou haleg an doenn grampoez. Etre diou renkennad mevelien e treuzas Yeunig dor al lez. Kenta tra a c'houlennas digand ar roue a voe dourn Dinarvor evid e vestr :

— Her rei a rin d'it, eme ar roue, met a-raok he c'haout ez peus tri dra da ober d'in. Warc'hoaz, pa zihuni, e livirin d'it petra ez pezo da ober da genta. Ha breman, kerz da gousket evid en em ziskuiza diouz da hent.

**

Antronoz, beure mat, Yeunig a oa dirak ar roue a gomzas outan evel hen :

— Va merc'h he doa eur c'holier perlez, met torret eo bet hag ar perlez a zo kouezet etouez ar geot a zo er prad a weles a ze a-zirak ar palez. Kerz ha digas d'in ar perlez-se a-raok kuz-heol.

Kerkent, Yeunig a yeas d'ar prad ; bras e oa hag hir ar geot ennan. Koulskoude Yeunig, en eur zaoulina, a en em lakeas da glask. Sonet e oa kreisteiz gant kloc'h al lez ha perlezenn ebet n'en doa kavet. Sevel a reas e benn :

— Boule'hurun, emezan, pebez labour torr-penn ; ma 'm dije bet aman va merien bihan ken mat, marteze ne vije ket bet er giz-se :

— Setu-ni, eme ar merien, oc'h en em zispaka eus a bep lec'h ; petra fell d'it ?

— Red eo d'in klask ar perlez kollet er prad-man.

— Gortoz eun tammig, eme ar merien. Hag ar merien, mar gouient, da glask ha da ziglask, etouez ar geot. Kement a oa anezo ma chomas kalz hep labour.

N'oa ket tremenet a zek munut, mat a-walc'h, ma ne jome mui eul lec'h, er prad, ha ne vije ket troet ha distroet hag ar perlez digaset da Yeunig.

Ar roue pa welas heman oc'h en em gaout gand ar perlez n'oa ket evit kredi en divije gellet dont a-benn eus e daol. Koulsgoude, goude beza o c'hontet e voe red d'ezan kredi edont holl :

— Mat, eur maout out, emezan. Warc'hoaz e roin dit eul labour all.

Antronoz ar roue a lavaras da Yeunig :

— Dec'h edon o vale war lez ar mor pa deuas da zonzj din eus al labour a c'hellfen rei dit. Kemeret a ris eur maen aour em godell hag her stlapis pella ma c'hellis er mor. Pe 'z pezo digaset d'in ar maen-se, ez pezo graet an eil tra a c'hortozan diganez.

Tenval e oa penn Yeunig o vont hag o tont, war an aod, en dervez-se. Ar mor a oa brao ha lintrus meurbed ; daoust da-ze, Yeunig ne c'helle gwelet na strad ar mor nag ar maen a oa eno :

— A ! va feskiñ aour, emezan, perak n'emaout ket aman ?

— Setu-me, eme ar pesk ; eus goueled ar mor e teuan da rei d'it va skoazell. Petra 'z peus ezomm ?

— Red eo d'in digas d'ar roue eur maen aour taolet gantan, er mor, dec'h.

— O paouez gwelet daou besk oc'h en em ganna evid eur maen-aour, emañ. Gortoz, eun tammig, ma 'z an d'o c'hask.

Hag ar pesk a 'z eas en dour. Eur pennad goude edo en dro gand ar maen aour.

Hag ar pesk kuit.

Pa deuas Yeunig d'al lez gand e vaen aour en devoe meuleudi digand ar roue evid e daol kaer.

D'an dervez warlerc'h e voe lavaret d'ezan :

— Ma 'z peus c'hoant e rofen va merc'h d'ar roue, e rankes digas d'in dour ar maro hag hini ar vuhez : ezomm hon devezo anezo.

Er wech-man, avat, Yeunig a voe laket nec'het ; wardro kreteiz e tigouezas, en eur c'hoad, hag ec'h en em lakeas da glemm :

— Na pebez tristidigez, evelato ; ma vije va brini aman, e vijen sikouret ganto, marteze.

Ma klevas eun dra bennak o sourral a-zioc'h e benn hag e klevas an diou vran o koagal :

— Krak ! krak ! petra fell d'it 'ta, Yeunig paour ?

— Red eo d'in digas d'ar roue, dour ar maro hag hini ar vuhez.

— Gortoz eur pennad !

Eur c'hart eur goude edont en dro. Pep hini anezo he doa en he fao eur pod pri. An hini kenta a oa ganti dour ar maro hag an eil dour ar vuhez.

Yeunig a gemeras hent ar c'hastell. E penn ar c'hoad e welas eur wiadenn-gevid, etre diou wezenn. E kreiz ar wiadenn, eur mell kevidenn he doa lazet eur gelienenn edo o vont da zebri. Gant daou pe dri verad dour ar maro, Yeunig a lazas ar

gevidenn ha gant dour ar vuhez e lakeas buhez adarre er gelienenn. Houman a nijas hag a droas en dro da ziskouarn he salver, en eur lavaret :

— Yeunig, eun dra vat ez peus graet o rei d'in ar vuhez rak hepdoun-me ne 'z pije ket gouezet biken e pelec'h e lakaio ar roue e verc'h Dinarvor rak el lez edon dec'h pa glevis kement-man : Yeunig, eme ar roue, a zo gouest da zigas d'comp dour ar maro ha dour ar vuhez. Evit ma chomo Dinarvor ganeomp e lakimp hon daouzek merc'h e daouzek kached; an hini a vo er c'hached a ziskouezo eo en do da gas gantan. Rak-se me a zo vont dillo da welet e pelec'h e kaso ar roue e verc'hed hag, en doare-ze, pa zigouezi, el lez, e c'hellin da zikour.

Hag ar glienenn a nijas ac'hano, tiz warni.

Pa zigouezas Yeunig, el lez, ar roue a lavaras d'ezan :

— Rei a rankan d'it va merc'h, met red e vezo d'it he c'havout. Evit se em eus laket va merc'hed a-zindan kachedou. Ma tivines mat ez pezo va merc'h.

Kaset e voe en eur gampr e weled enni daouzek kached henvel mik. Den ne c'helle gouzout petra a oa dindanno :

— Va daouzek merc'h a zo aze, dindan, eme ar roue, klask !

Yeunig a glevas neuze eun dra bennak o voudal en aer hag e welas ar gelienenn a lavaras d'ezan :

— Brr ! Brr ! Brr ! tosta ouz ar c'hachedou ha bale en dro d'ezo ; pa vezo red me ' lavarado d'it pehini eo !

Yeunig a reas an dro d'ar c'hachedou; d'ar seizvet e klevas :

— Setu aman! gand-ar gelienenn.

— Aotrou ! setu aman kached Dinarvor, emezan d'ar roue.

Neuze ar roue a zavas ar c'hached hag e voe gwelet Prinsez he bleo aour o sevel, eun torchad bleo aour d'ezi hag a goueze betek he zreid :

— Her rei a ran d'it, eme ar roue.

*
**

Tri dervez goude, Yeunig a guitae palez an enezenn ha gantan kevred edo Dinarvor. Tri gar barr a aour a roas ar roue da gas da vestr Yeunig, a voe sebezet holl o welet eur brinsez ker koant. N'oa ket bet amzerc'h da gas an embannou e oant eureujet met ne voe ket drus ar friko rak ar roue a oa eun tammik re biz...

... Goude ar pred e lavaras da Yeunig :

— Laeret ez poa diganen an tu da c'houzout yez al loened. Sonj am oa bet da genta d'az krouga ha da rei da gorf da zebri da laboused an nenv. Digaset ez peus d'in an hini a garen ; dibennet e vezi, met sebeliet e vezi evel eun ofiser bras.

Ar bourreo a reas evel m'en doa gourc'hemennet d'ezan ar roue. Neuze Dinarvor a bedas he gwaz da rei d'ezi korf Yeunig. Ar pezh a voe graet. Ar brinsez a lakeas dour ar maro war ar c'horf; goudeze e lakeas dour ar vuhez warnan : beo e teuas a-nevez, koantoc'h ha yaouankoc'h :

— Biskoaz, emezan, n'en doa kousket kerkoulz hag a savas en eur zibikousa e zaoulagad.

Koulskoude ar roue koz o welet kement-se a oa deuet c'hoant d'ezan da zont yaouank ha koant a-nevez. Lavaret a reas d'e gerent hen dibenna ha teurel dour buhezek warnan.

Ar pezh a voe graet.

Holl an dour a oa implijet hag ar roue ne finve ket c'hoaz. Neuze e voe implijet dour ar maro; siouaz hanter c'hraet e oa hepken, rak ar penn a en em stagas ouz ar c'horf met o veza ma ne oa mui a zour a vuhez ne voe ket gellet digas buhez ennan en dro. Den ne c'helle kaout eus an dour-ze hep gouzout yez al loened, ar pezh a ouie Yeunig a-raok ma oa bet dibennet.

Ar roue koz a voe beziat ha Yeunig hanvet en e lec'h. Dimezi a eure gant Dinarvor ha friko bras a voe. Danset e voe kement a c'havotennou hag a jabadaoioù, en o enor, ma chomas an hini a gontas ar rimadell-man d'in, epad eiz tlez, gand ar boan en e zivesker, rak bet e oa bet er friko. Lavaret a reas d'in ivez e voe debret ugent ejen, seitek leue, seiz hag hanter kant danvad, eur c'harrad avaloudouar, eur garigellad karotez ha peder garigellad kaol, met holl ferniel ar barrez ne oant ket bet bras a-walc'h evid aoza ar farz hag ar bara evid ar frikoterien, hep konta ma voe evet eur varikennad chistr, ugent litrad gwin ha trizek litrad gwin-ardant; er fin e lavaras e oa bet seiz kant hag eiz ha tregont den er friko hag e oa skuizet trizek soner evit lakat ar re yaouank da zansal; ar re goz o doa devet evit unnek skoed a vutun.

Petra livirin d'eoc'h c'hoaz? Ez eus c'houec'h pe zeiz vloaz abaoe ha Yeunig a vev atao en eur palez kaer en deus laket sevel, eurus gant Dinarvor, ha karet gand e bol a ra bemdez pedennou evit ma chomo ganti. Lavaromp ivez 'ta evel di: Buhez hir d'ar roue Yeunig.

AR MENGLEUZIER

Debret e oa koan, eur pennad a oa, hag an holl a oa azezet, e korn an oaled, o c'hortoz an amezeien da zont da veilha. En em gaout a rejont pelloc'h ha ganto e oa eur mevel, en em gavet, er geriadenn, en deiz-se, end'eeun.

Eur pennadig, e tremener an amzer o komz eus al labouriou hag eus ar marc'hajou. Pa ne gaved ket kals a dra da gonta ken ar wazed a lakeas eun tamm tan. Neuze ar mevel nevez a lavaras:

— Me a zo o vont da gonta d'eoc'h eur gontadenn, ha c'houi, ar re vihan, digorit dreist-holl ho tiskouarn hag ivez ho kenou ha selaouit.

Eur wech e oa eur mengleuzier ha ne c'houneze ket kalz re evit rei da zebri d'e dud ha kaout ouspenn e dammig butun da zul. Ken tenn e oa e labour ma ne garie ket dreist e vicher.

Eun dervez, ma oa gwall skuizet gand e labour, e lavaras, en eur en em glemm p'edo o tont d'ar gêr: — Perak ne vefen ket, eun dervez, pinvidik? Pegen eurus e vefen neuze; chom a c'hellfen da ziskuiza; kousket a c'hellfen en eur gwele plunv ha dougen a rafen dilhad seiz.

Eun el, a oa d'ar mare-ze, a-zioc'h ar vengleuz, a glevas klemmou al labourer hag a yeas da lavarret kement-se da Jezuz.

Salver ar bed a lavaras:

— Kerz ha desk d'an den-ze ne dalv ket beza pinvidik.

Mont a reas an el betek kêr ar mengleuzier hag e lavaras d'ezan: — Pinvidik e vezi, hervez da c'hoant.

Kerkent al labourer paour ne c'helle ket mui niveri e zanvez. Gwisket e oa gant seiz, hen, e vaouez hag o c'houec'h bugel. En nozvez-se e kouskjont e gweleou plunv.

En dervez war lerc'h, ar mengleuzier aet da ober eur bale a gavas, war e hent, ar roue a oa war varc'h, eur bern mevelien ouz e heul. Pa welas an dra-ze, ar mengleuzier a lavaras:

— Perak n'oun me ket roue? neuze em befe n'eus fors pegement a dud d'am servicha.

Hag e vezi, eme an êl.

Ha setu hon den roue.

D'ar mare-ze e oa eur zec'hor vras. Ar feunteuniou hag ar steriou a oa dizec'het; ne jome mui eur yeotenn war an douar. Tud ha chatal a varve a-verniou gand ar zec'hed.

En eur welet an heol ken tomm ha ken lugernus, ar roue a lavare:

— Perak, n'emaoun-me ket en e lec'h?

Graet e vezo d'it hervez da c'hoant, eme an êl, hag ar mengleuzier roue a deuas da veza heol.

Ken tomm e oa deuet da veza an amzer ma ne c'helle mui an dud finval war an douar.

Koulsgoude, eun dervez, e voe gwelet eur goumoulenn en aer ha, diwar an douar, ne c'helled ket mui gwelet an heol. Henman a c'hros mole:

— Petra 'n diaoul en deus ar c'houmoul-ze pa deu da virout ouz va droug da vont beteg an douar: Mar d'eo evelse eo eman an traou eo koulz ganen beza koulmoul.

Kerkent e teuas da veza eur goumoulenn deo, ken terval, ma vire ouz holl dud an douar da welet an heol.

Kemend a zour a gouezas ma oa beuzet an holl draoniennou hag e pep lec'h ar steriou a zizoc'he.

Koulsgoude kurun a oa hag al luc'hed a dreuze

ar c'houmoul: Petra, eme ar c'houmoul, eul luc'hedenn a eneb ouzin. Gwell eo ganen beza luc'hedenn eget beza koulmoulenn.

Hag e teuas da veza luc'hedenn.

Eur pennad goude, houman a gouezas er ster hag a voe mouget:

— Petra, emezi, me beza lazet gant dour. Mar d'eman an traou en doare-ze, ra zeuin da veza dour.

— Ar pezh a zigouezo, eme an êl. Ar ster m'oa kouezet al luc'hedenn enni a oa eur ster he doa kuitaet he hent; kaout a eure, da enebi outi, eur roc'h:

— Petra, eme an dour, eur roc'h eo a deuio breman da ober al lezenn d'an dour. P'eo gwir eman an traou evelse, ra vezin roc'h.

Ha kerkent e teuas da veza eur roc'h.

Koulsgoude an dour a yeas kuit hag ar roc'h a welas eun den gand eul langede o toulla d'ezi he zreid:

— Prenv-douar, emezi, ma vefen den, ec'h en em gannfen ganez.

— Hag e vezi, eme an êl. Ha dioc'htu ar roc'h a droas e den. hag ar mengleuzier a oa bet pinvidik, roue, heol, koulmoul, luc'hed, dour ha roc'h a deuas a-nevez da veza mengleuzier, ker paour ha ma oa, en dervez ma klevas an êl e glemmou. Karout a ra breman e vicher ha ne gav netra gwelloc'h eget labourat edoug an deiz.

Setu, me lavar d'eoc'h, gwazed ha merc'hed, ha c'houi, dreist holl, paotred ha paotrezed, na rit ket ar pezh en doa graet ar mengleuzier am eus kontet d'eoc'h e istor, rak abred pe ziwezat ho pezo keuz m'hen lavar d'eoc'h:

— Netra suroc'h! eme holl dud an ti.

Dastumet gant FRANSEZ NIALMOR.

Pajennad Breuriez-Veur ar Brezoneg

Gwalarn, niverenn 14, hanv 1928, moulerez 4 straed ar C'hastell e Brest. Kas ar c'houmananchou boest-post 75 Brest.

Setu aman unan eus ar re wella, ma n'eo ket ar wella, eus an holl niverennoù a *Walarn* bet embannet betek-hen.

En eil darn (Notennoù) dreist-holl e kavor pennadoù a bouez dispar, da genta *Skoliou-uhel ar bobl en Danmark*.

*
**

N'eus gwelloc'h skouer d'eomp er bed-holl, moarvat, eget hini an Danmark.

Daou c'hant vloaz 'zo edo stad an Danmark henvel ouz stad Breiz. Er bazenn uhela bourc'hizien imaget o spered gant yez ha deskadurez estren, ha dindano kouerien dizesk o terc'hel d'ar yez ha d'ar vro dre voaz kentoc'h eget dre emskiant ha dre garantez. A drugarez d'eun nebeut tud a galon e voe trôet penn d'ar stad-ze. Sevel a rejont d'ar bobl skoliou ma klevent enno *en o yez* eur gelennadurez dereat, war eun dro kristen ha brôadel. Ar gelennadurez-se eo he deus eeunet bro-Zanmark en hent reiz hec'h Amzer-da-zont.

Red eo lenn e *Gwalarn* istor burzudus *Emzav an Danmark*. Eul levrig a dlefed ober eus ar pennad-ze d'hel lakaat etre daouarn kement-hini a bleustr war wellaat stad Breiz.

*
**

Eun enklask a zo bet digoret e *Gwalarn* diwar-benn stad ar brezoneg. « En em zifreta a reomp, emezan, kement ha ma c'hellomp evid ar brezoneg. Hag e-keit-se n'anavezomp ket e wir stad ! » Eun doare diarvar da anaout ar stad-ze eo enklask diwar-benn implij ar yez en

iliz, er prezegennoù hag er c'hatekizou. Kas de *Walarn* (boest-post 75, Brest) diskleriadur war ar poent-se, an neb a hell hen ober. Diwar an holl ziskleriadurioù das-tumet e vo savet « taolennadur hor yez » a zo kement a c'houlenn d'ezan a bep-tu.

*
**

An esperanteg, daoust d'ezan da veza bet goapaet gant sodien, a zo anezan eur benveg talvoudus kenan. Drezan e c'hellomp kaout eun tanva eus an holl skrivagnerien estren brudeta a zo bet trôet o fenna oberennoù er yez-se. A-hend-all aes-tre eo da ziski ; eur c'hoari n'eo ken ! Enket emaeomp a-dreñv kael yez ha spered ar C'hallaoued. An esperanteg a roy tro d'eomp da zellout dreist ar gael-ze en diavaez. Eur yezadur eus an esperanteg lakaet berr-ha-berr ha fraez-tre a gavor en niverenn-man a *Walarn*. Da heta eo e vo graet ive eul levrig eus ar *Yezadur esperantek*.

*
**

Geriadurig-dourn brezonek-gallek gant R. Hemon. Savet a-ratoz e sell d'ar yez lennek al levrig nevez-man a zo galvet d'ober kalz a vad d'hol lennegezh dre ma kavor ennan, displeget en eun doare fraez ha reiz, ar pep gwella eus gerioù ar yez unvan ma reer ganti breman en holl levrioù. An daou gajerig kenta anezan a zo deut emaez ar wask. O goulenn a heller diwar-vreman.

*
**

Kentelioù Sant Fransez, kelaouenn vizek gant skeudennou, Rener T. Roussel, 28 Bali ar Marne, an Oriant.

Kentelioù sant Fransez a zo aet war wellaat souezus. Da genta n'oa enni nemet pennadoù e trefodachoù

dishenvel ha ken direiz an eil hag egile. Breman e kerz mui-ouzmui en hent ar yez unvan ha reiz.

**

Breiz, sizuniat, Rener an aotrou Moal, merour an abad Le Clerc, rue des Capucins, Gwengamp.

En desped d'an diaesteriou a bep seurd a gav war he hent e talc'h *Breiz* en he sav bepred. Gwaz a ze he deus ranket dilezel he zroïdigez eus *Aviel ar Sul* a oa eun dudi he lenn, gant reiz e oa ar yez anezi, en tu-hont ma rôe aezamant d'al lennerien da heulia an oferenn. Va fedi a reont da zavel va mouez evit ma vo daskoret d'ezo o « *Aviel* ». Ha setu graet va c'hlemm !

**

Estr eget stad ar brezoneg *dre zivavaez*, a vo diskleriet d'eomp dre enklask *Gwalarn*, ez eus da evesaat ivez ouz e stad *a-zivabarz*. Boulc'het eo bet al labour en hent-se gand an aotrou Per ar Rous eus skol-veur Roazon en e « *Atlas linguistique* ». Nemet e van kalz d'ober c'hoaz. Eun dra vat e vez ivez dastum, kent ma vezint peur-ankounac'haet, ar gerioù koz diembann, ar marvailhou, al lavarioù, hag all, a zo c'hoaz e koun ar re goz.

Ar sekretour : F. VALLEE.

**

Trugarekaat a reomp an aotrou Chaloni Uguen evid e levr kaer *Eul Leanezig* (Brest, ti-moulerez ar « C'hourrier », 4, straed ar C'hastell).

BANNIEL BREIZ

E Plouescat ez eus Bretoned vat ha Bretoned klouar.

D'ar 15 a viz gouere diweza, ar gonselherien a en em vodas hag an A. Georges Jaouen, a c'houlennas ma prenje an ti-kêr eur banniel breizat. An A. Caroff a enebas, ar pezh ma c'hellas: « eur vez e vefe, emezan, prena eun hevelep tra! »

Daoust d'e gomzou flemmus ha touellus 9 gonselher a votas evit banniel Breiz hag 8 en e eneb.

An A. Caroff, — eur breizad, ma 'z ear d'ezan diouz e hano, — ma vije bet anaoudekoc'h eus ar pezh a dremenas e Breiz hag eus ar pezh a dremen e Frans, n'en divije ket komzet evel m'en deus graet...

Banniel Breiz a dle beza gwelet o ficha eus an eil penn d'egile d'hor Bro ha den speredok ebet, zoken etouez ar C'hallaoued, ne dle kaout abeg e kement-se.

E Roazon, da zeizioù a zo, ne vez gwelet, ouz an holl diez nemet bannielou breizat o ficha ha Roazon eo kêr vrasa an deskadurez e Breiz.

An A. Doumergue, warlene, pa yeas da Lille, a welas eno, ouz an tiez kemend a vannielloù flandrezat hag a vannielloù trilioù ha ne gavas abeg ebet e tud Lille.

Deskomp eta hon istor Breiz ha neuze e lec'h kaout mez eus hor Bro e vezo lorc'h ennomp ganti ha ra vezo gwelet bannielou Breiz o ficha ouz kement ti a zo e Lesneven hag e Follgoad d'ar Bleun-Brug a zeu.

Y. V. PERROT.

1428 — YANN V E FOLLGOAT — 1928

Daoust peger kaer e vo ar baleadennou, ar studia-
dennou, ar prezegennou hag ar c'hoariadennou a vo
graet, epad tri dervez bras ar *Bleun-Brug* d'ar 4, 5 ha
6 a viz Gwengolo, evit eleiz kaera tra a gavint edoug
an tri dervez-se e vo gwelet, d'ar yaou 6 a viz Gwengolo,
hon duk mat Yann V hag e bried Janned Frans, o
vont, war vare'h, eus a Lesneven da bardona da Foll-
goad, evel ma rejont, breman ez eus 500 vloaz, evit tru-
garekaat Doue hag ar Werc'hez da veza digaset ar peoc'h
e Breiz.

Eun daolenn lufus meurbed e vo gwelet Yann V,
prins ar peoc'h, holl dudchenteil Leon, war e lerc'h, a
vont dre hon hentchou, betek an iliz kaer-ze, savet war
bez Salaün ar Foll, hag a zo, e gwirionez e iliz, rak den
ne labouras kement hag hen d'he sevel, d'he c'haeraat
ha d'he finvidikaat.

Setu aman tudchenteil vrasa Bro Leon breman ez eus
500 vloaz hag a vo gwelet o vont, gand o gwraez, da heul
hon Duk mat Yann V, eus a Lesneven da Follgoad.

I. — *Ar re o doa urz da zougen banniell er brezel.*

Aotrou ar Penhoat, e Sant Tegonnect, a oa e c'her: *Red eo.*
Aotrou ar C'hastell, e Landunvez, a oa e c'her: *Ma car*
Doe.

Aotrou Kervaon, e Kernilis, a oa e c'her: *Doe araok.*
Aotrou Kergournadec'h, e Cleder, a oa e c'her: *En Dieu*
soit.

Aotrou Kerouzere, e Sibiril, a oa e c'her: *List, list.*
Aotrou Coatmeur, e Gwikourvest, a oa e c'her: *Aultre*
n'auroy.

Aotrou ar Breignou, e Plouvian.
Aotrou Koativy, e Plouvian, a oa e c'her: *Bepred.*
Aotrou Keruzas, e Lok-Maria-Plouzane.
Aotrou Penmarc'h, e Sant Fregant, a oa e c'her: *Prest ve.*
Aotrou Kerwern, e Gwipavas.

II. — *An noblans vrasa goudeze*

- Aotrou Keringar, e Lannilis.
- Aotrou Kergroadez, e Breles.
- Aotrou Meslean, e Gouesnou.
- Aotrou Penfeunteuniou, e Sibiril,
- Aotrou Morizur, e Plouider.
- Aotrou Kerzazon, e Gwiklan.
- Aotrou Keryann, e Sant Noug.
- Aotrou Kerliviry, e Cleder, a oa e c'her: *Youl Doue.*
- Aotrou Kerven, e Plouzeniel.
- Aotrou Krec'hkerault, e Plouvorn, a oa e c'her: *Tu dis-*
pone.
- Aotrou Lezireur, e Henvic, a oa e c'her: *Dieu me tue.*
- Aotrou Mezarnou, e Gwiniventer, a oa e c'her: *S'il plait à*
Dieu.
- Aotrou Trouzilit, e Plouguin, breman e Treglonou, a oa
e c'her: *Aultre n'auray.*
- Aotrou Kerandy, e Gwiniventer.
- Aotrou Lezkiffiou, e Pleyber-Krist, e oa e c'her: *Kemer ar*
c'hoat ha lez ar c'hiffiou.
- Aotrou Penc'hoadig, e Gwiklan.
- Aotrou ar C'harpont, e Lambaol-Witalmeze.
- Aotrou Coatjunval, e Plouzeniel.
- Aotrou Trevigne, e Plouneour-Trez.
- Aotrou Ranorgat, e Plouguerne.
- Aotrou Coatelez, en Drennec.
- Aotrou an Henc, e Landerne.
- Aotrou Kerleac'h, e Gwitalmeze.
- Aotrou Kerozal, e Plouguin.
- Aotrou Kergoff, e Kernoues.
- Aotrou Meznoaled, e Gwilers.
- Aotrou ar Penhoat, e Sant Fregant.
- Aotrou ar Roual, e Lannilis.
- Aotrou Kerlozroc, e Gwitalmeze.
- Aotrou ar C'hoz-Kastel, e Taule.
- Aotrou Kerangouez, e Kastell-Paol, a oa e c'her: *Mut out*
te ?
- Aotrou Ramblouc'h, e Plougoulm.
- Aotrou Keronyant, e Plouvorn.
- Aotrou Kergadiou, e Plourin.
- Aotrou Keroulas, e Breles.

- Aotrou Kerlean, e Breles.
 Aotrou Keriber, e Gwisseny.
 Aotrou al Lescoat, e Lanarvily, a oa e c'her: magit mad.
 Aotrou Kerazret, e Plougoum, a oa e c'her: *Pa c'helli*.
 Aotrou Koatmerret, e Lanhouarne, a oa e c'her: *Soit, soit*.
 Aotrou Brezal, e Gwiniventer, a oa e c'her: *Spes mea Deus*.
 Aotrou ar C'hurru, e Milizac.
 Aotrou Guilimadec, e Plouzeniel, a oa e c'her: *En diavéz*.
 Aotrou ar Poulpry, e Plouzeniel.
 Aotrou Kervenguy, e Cleder, a oa e c'her: *Tout pour le mieux*.
 Aotrou Kervenou, e Porspoder.
 Aotrou Koataudon, e Gwipavas, a oa e c'her: *Tout à souhait*.
 Aotrou Koetlosket, e Plouneour-Menez, a oa e c'her: *Franc et loyal*.
 Aotrou Kervellec, e Gwiklan.
 Aotrou Kervorvan, e Trebabu, a oa e c'her: *Servir Dieu est régner*.
 Aotrou Koatmenec'h, e Plouider, a oa e c'her: *Soit*.
 Aotrou Herlan, e Sant Thegonne.

G. P.

AR BLEUN-BRUG A ZEU

Ar goueliou, er bloaz-man, a zigoro dre eun dro-vale a raimp d'ar meurz 4 a viz gwengolo, betek Landevenneg, evit pedi Sant Gwennole, unan eus Tadou Breiz ha betek Kraozon, evit gwelet ar c'heviou kaer en deus graet ar mor e Morgat hag ar veinhir a zavas, e Lagad Yar, an dud kenta a vevas, er gourenez.

Dizrei a vo graet da Vrest, dre Gameled.

An dro e Landevenneg hag e Kraozon, — holl vizou al lestr, an auto hag al lein paet, — a gousto 40 lur.

N'eo ket kalz a dra pa zonjer pegement a draou kaer a vo da welet.

Ar re o deus c'hoant da virout o flas, a zo pedet da gas o hanoioù hag o arc'hant, da M. Pierre Abjean, Trésorier du Bleun-Brug leonais, Plouguerneau.

Ar goueliou-ze, en enor d'ar brezoneg ha d'ar ouenn ne c'hellint ket beza gret heb arc'hant bras; seul-vui e vezimp harpet ha seul-vui e vezint kaer, setu perak e pedomp kement hini a wel ar vad a reont d'ar vro da zigas o aluzen da denzorier Bleun-Brug Leon : M. Pierre Abjean Plouguerneau, c/c 121-83, Rennes.

Bleun Brug Lesneven

Klevit ta, Bugale

Ouspenn ar c'henstrivadegoù etre tud yaouank ha tud vras bet embannet war *Feiz ha Breiz* miziu kenta ar bloaz, ar *Bleun-Brug* a zavo adarre er bloaz-man, eur genstrivadeg all etre holl vugale Breiz, paotred ha merc'hed, ha n'o deus ket c'hoaz a bemzek vloaz graet.

Ar vugale o do c'hoant da c'hounit prizioù kaer ar genstrivadeg-se a ranko:

- *da genta*, lenn eur pennad eus buhez ar Zent.
- *d'an eil*, kana eur c'hantik brezonek,
- *d'an trede*, kana eur ganaouenn vrezonek.

Respont a rankint ivez d'ar goulennoù a vezo grêt outo:

- a) war istor ar Folgoat,
- b) Buhez sant Herve,
- c) Buhez sant Goulc'hen.

Setu aman hanoioù barnerien ar genstrivadeg-se:
 An Aotronez I. F. M. Sparfel, Plouescat.

Y. M. Balcon, Plouescat.

J. Lagadec, I. V. wir Zikour, Brest.

J. L. Dantec, Skolach Lesneven.

Ar genstrivadeg-man a vezo graet e skolach Lesneven d'ar 6 a viz gwengolo a zeu eus a 8 eur da 10 eur.

I. Responchou Miz Ebrel

1. — Mantell ar siminal.
2. — Azeza. — 3. — Unan dall. — 4. — Eur verc'h.
5. — Fanchig koz : 83 bloaz; Franseza : 16 vloaz,
4 miz, 24 dervez; Jakez: 31 bloaz, 9 miz, 18 dervez.

II. Responchou Miz Mae

1. — Eus eur c'hraevaz diskoar ha klok
N'eus fors pe benn lakat a-rôk.
2. — Eul linsér-wele.
3. — 57. 17. 25.
1. 33. 65.
41. 49. 9.
4. — Eur billig. — 5. — Eun den.

III. Responchou Mezeven

1. — War marc'h e sav bleo
War ar patatez e sav treo.
2. — Naontek, pevar, ugent hag unan a ra : 44.
3. — An nadoz hag ar vountounenn.

O deus bet evit divinadennou Ebrel, Mae, Mezeven

300 poent

Paul Ségalen, Gouesnou.
Skol Gristen, Plouzeniel.

280 poent

Visant Prigent, Skolac'h Kastell-Paol.
Yan Perrot, Rosko.
Mari Cabon, Gwiseny.
Pôtrede Sant Magloar, Mahalon.
Louis Diquelou, Plomeur.
Yann Cadiou, Skolach Kastell-Paol.
260 poent

F. M. Lanhouarne.
Pôtrede ar Penn, an Tréhou.
F. L. Bihan, Cléder.
Angela Nédélec, Cléder.
Soudard Breiz, Coetquidan.
Mari Bozec, Plouzeniel.
Louis Floc'h, Plomeur.
Fanch ar Furcher, Orphelinat d'Elancourt, par Trappes,
Seine-et-Oise.

A. ar B., Sant-Nic. 240 poent

Mari Laurent, Gwipavaz.
J. M. Salaün, Tréhou. 220 poent

J. F. Diverrès, Tréhou.
Rene Jacolot, Gwipavaz.
Unan, Plouzane. 200 poent

Per Dantec, Plouzeniel.
Danvadig Breiz, Gwimilio.
Tanguy Creignou, Cléder.
Frausina Pouliquen, Sant Thégonnec.
Mari Baour, Gwikar.
Yann Binvidik, Gwikar.

Divinadennou miz Eost

I. — Lazit hi heb enkre
Hag ec'h astennoc'h he buhez.
Digaset gant F.-L. ar Bihan, Cléder.

II. — Daou vreur o deus hevelep oad
Ha n'o deus ket na penn na troad.

Digaset gant Alina Abéguilé, Sant-Nouga.

III. — Biel a lavare d'e vevelig Jermen :
 « Da Zouarnenez kerz dioustu hag hep termen,
 Da brena gant tri skoed ha tregont hag eul lur
 Kant anevalig lart digant Lan an Distur :
 Gedon, klujiri ha morzevelleged mat.
 Eul lur eo pep glujar, ugent real eo pep gad,
 Ha pevar gwenneq
 Pevar morzevelleg ».

Ped loen a bep seurt a ranko prena 'r mevel
 Evit digas kant loen, 'vit kant lur da Viel ?

Digaset gant Potred Sant-Magloar, Mahalon.

IV. — Pe seurt kemm a zo etre mor Landerne hag al loar ?

Digaset gant unan eus Traonlenn.

V. — Peder maouez o vont d'an ofern a rank treuzi eur ganol gant eur vag ha ne c'hell dougen nemet 120 lur. — Ar vaouez kenta a bouez 116 lur, an eil 50 lur, an drede 98 lur hag ar bedervet 68 lur. — Penaoz ec'h en em gemerint evit treuzi ar ganol ?

Digaset gant Louis Grall, Plougerne.

EN EUL LINENN

Ma vije lavaret d'eoc'h lakât, en eul linenn, ar pez a reas Jezuz, en eun eured, e Kana, er Galile, pa reas e vuzud kenta, o trei ar gwin e dour, e vefec'h laket ne-c'het ha koulskoude, eur skrivagner, eus ar XVII^{vet} kant-
 vd, eus a Vro Gemre, Robert-Crasgaw, a gavas an tu d'en ober brao bras, en eur zevel al linenn-man :

Nympha pudica Deum vidit et erubuit.

An dour mezek a velas Doue hag a ruzias.

Kevrenn ar Vugale

Kenstrivadeg Sent ar Vro

Va mignonned vihan,

Mall oc'h eus, sur a-walc'h, da glevet eur c'helou ben-
 nak eus ho labour diwar benn Sent Breiz.

Setu aman atao, da vihana, anoioù ar c'hounideten. —
 An uhela poentchou oa 90.

1. Cécile Loaec, Plouzeniel.....	75½
2. Victorine Prémel-Cabic, Plouider.....	75
3. Marie-Thérèse Salou, Plouzeniel.....	74½
4. Alexandrine Ladam, Trégarantec.....	74
5. Ambroisine Gac, Plouider.....	73½
6. François Guillou, Camlez (Tréguer).....	73
7. Félix Postec, Plouider.....	72½
8. Louise Jaouen, Plouzeniel.....	72
9. Marie-Josèphe Martin, Plouzeniel.....	71½
10. Françoise Salaün, Plouider.....	71
11. Antoinette Morizur, Plouzeniel.....	70
12. Brigitte Simon, Plouzeniel.....	69
13. Jean Dourmap, Plouider.....	68½
14. Albert Gat, Plouider.....	64½
15. Yvonne Briant, Plouzané.....	60
16. Thérèse Person, Plouider.....	57
17. Thérèse Le Verge, Plouider.....	56½
18. Thérèse Morizur, Plouider.....	56
19. Alexine Person, Plouider.....	55½
20. Augustine Féroc, Sant-Neven.....	55
21. Anna Quéré, Sant-Neven.....	54
22. Corentine Kerbaul, Sant-Neven.....	53½
23. Marie-Yvonne Beyer, Plouider.....	53
24. Aimé Le Got, Folgoat.....	52½
25. Francine Corre, Sant-Neven.....	52
26. Louis Le Rest, Folgoat.....	51
27. Pierre Colin, Folgoat.....	51
28. Anne-Marie Floch, Lannurvan.....	50
30. Marie Jézégou, Sant-Neven.....	50

Meneg a reomp ive eus labouriou ar vugale a zo o anoïou aman warlerc'h. Tostaat a reont ive eus ar prizioù. Arabat d'ezo koll fizians : er bloaz a zeu e c'hellint beza krog ive : Suzanne Couloigner, Françoise Colliou, Marie Corre (Sant-Neven), Marie Le Gall (Plouider), Marie-Anne Kermarrec (Lannurvan), Marie Corfa, Catherine Fily (Sant-Neven), ha Louise Dolou (Lannurvan).

Er miz a zeu e vezo roet ar respontchou ha lavaret eur ger bennak diwar benn al labouriou

FINESAOU

— An tad koz: Lavar d'in, Yvonig, pegement a ra dek kweneg bemdez epad eur zizun.

— Yvonig: Pevarzek real, tad koz.

— An tad koz: Deuet eo ganez. Mat pe gwir ez out bet fur hag eman ar groaz ganez, del, setu aze ar 14 real.

— Yvonig: Feiz m'am bije gouezet, em oa lavaret 20 real.

**

Eur paotrig en em gav, eur veurevez, er skol, goloet a aman. War e fri, war e dal, war e zivoc'h, e zioukouarn, n'eus nemed aman.

— Petra, eme d'ezan ar mestr skol, en doare-ze eo e teuer d'ar skol?

— Va mamm eo he deus va lardet evelse evit dont d'ar skol.

— Che, ha perak da vihana?

— O veza ma lavar an holl, ne vez drebet nemet bara zec'h du-man.

MELEGAN.

Centenaire d'Arthur de LA BORDERIE

Les fêtes du Centenaire de la naissance d'Arthur de La Borderie, sont définitivement fixées aux 22 et 23 septembre de cette année.

Elles comprendront :

LE 22 SEPTEMBRE. — Matin : Messe à la mémoire de La Borderie et des grands vitréens : Bertrand d'Argentré, Pierre Landais, etc. Panégyrique par le R. P. JANVIER, ancien prédicateur de N. D. de Paris. — La cérémonie religieuse sera présidée par S. E. le Cardinal CHAROST, archevêque de Rennes.

A l'issue de la messe, devant la maison où naquit et mourut l'illustre historien de la Bretagne, pose d'une plaque commémorative sur le portail de la rue Notre Dame.

Le midi, banquet par souscription.

sacrée à l'Histoire de Bretagne.

Après-midi : Au théâtre, séance académique con-

Le soir : Séance de gala au Théâtre avec conférence sur l'œuvre de La Borderie, par M. LOTH, membre de l'Institut, professeur au Collège de France.

Le 23 SEPTEMBRE. — Des fêtes d'un caractère plus populaire seront organisées. Elles comprendront cependant une partie éminemment bretonne :

Pèlerinage aux maisons des grands vitréens : La Borderie — Bertrand d'Argentré — Pierre Landais, etc. Les représentants des Associations Bretonnes seront appelées à y prendre part et à parler devant les maisons de ces grands bretons.

Séance consacrée à l'influence de La Borderie sur les études préhistoriques et sur l'enseignement de l'histoire de Bretagne (Les Associations sont invitées à préparer dès maintenant leurs rapports)

Le midi : banquet par souscription, des représentants de toutes les associations bretonnes ou de bretons émigrés.

L'après-midi : chœurs, danses et luttes bretonnes.

Pendant toute la durée des fêtes, du 21 Septembre au 24 Septembre, exposition d'art breton sous les halles (se faire inscrire chez le Président, avant le 10 Septembre)

Musique bretonne

Le 18e concours de solistes et de chorales bretonnes du « Bleun-Brùg », aura lieu cette année, à Lesneven, le jeudi 6 septembre.

Le *Recueil des Chants et des Chœurs* imposés aux solistes vient de paraître en un élégant fascicule dont la lecture est des plus attrayantes (1).

Tout d'abord, deux mélodies recueillies et harmonisées par *H. Guillerm*.

La première est une ravissante berceuse *Lus-l'dellerez*, pour soprano, d'un tour franc et gracieux. *M. Guillerm*, habille cette gentille mélodie d'une harmonisation discrète et bien adéquate. Cependant, des oreilles bretonnes lui reprochèrent sans doute d'avoir altéré les *sol* de certaines phrases.

Ensuite, nous lisons un chant pour contralto : *Gavrig an Han* « La Petite Chèvre de l'Été », d'un rythme gai et sautillant.

A. Boucher nous donne un accompagnement bien intéressant de *Gwin ar C'hallaoued* (le *Vin des Gaulois*).

On aimera beaucoup les harmonies que le distingué musicien a mises sous *Ar roue Gralon* (le *roi Gralon*).

Ma Féroked est le titre d'une cantilène recueillie récemment aux environs de Quimper, d'allure satyrique, surtout quant au texte. *M. Guillermit* l'a spirituellement affublée de desseins imitatifs qui ne manquent pas de sel.

Les quatre chœurs qui terminent le recueil sont bâtis sur d'anciens et beaux cantiques bretons.

Les chœurs imposés aux différents ensembles vocaux sont écrits avec habileté.

Signalons surtout celui à quatre voix mixtes,

(1) En vente : Emgleo-Sant-Iltud, 4, rue du Château, Brest. Prix : 5 fr. 50 franco. C/C 62-38 Rennes.

Elez eus ar Baradoz (Ange du Paradis). Le joli thème du cantique breton est exposé tour à tour par les divers timbres de voix et encadré d'élégantes broderies du plus heureux effet.

M. Mayet n'oublie pas qu'il écrit en vue d'un concours et c'est pourquoi il sème malicieusement de temps en temps quelques intervalles casse-cou, qui feront *tiquer* les chanteurs, mais que les musiciens qualifieront d'intervalles *amusants*.

Par cette rapide analyse, on jugera le nouveau recueil du « Bleun-Brug » digne des six fascicules antérieurement parus.

Ces recueils de mélodies et de chœurs bretons constituent un ensemble d'œuvres musicales d'une valeur artistique considérable, qui permettra aux chanteurs et aux chorales bretonnes de se créer un répertoire choisi et varié.

JEAN d'ARVOR.

Klenved ar c'henou hag an dent

L. JÉZÉQUEL, A. LAPIQUONNE

SUCESSEUR

Tenner dent

Loreet gant skol-vedesinerz Paris

A denn an dent hep poan hag a laka dent nevez, war aour ha war gaoutchouk, hervez ar skouerlou diveza.

Gwarantisa a ra e labour.

RESEO A RA :

Bep Lun, e LESNEVEN, Hôtel Le Roux, ha bep Sadorn e BRASPARTS hag er FAOU. — Ar c'habinet a gonsultationou a zo digor e Brest, 4, passage St-Martin, aboue 9 eur betek kreteiz, ha da 2 eur betek 6 eur. Tél. 0-16

Ali d'ar C'hounideien-douar

Al louzeier evid al loened o tougen hano MOREUL eo ar re anavezeta ha prizeta. Gwellaat a reont o stal da vagerien-loened Breiz.

1° POUFRE PECTORALE MOREUL, 7 fr. — Eul louzou eo ouz ar strakouilhon.

2° POUFRE BALSAMIQUE MOREUL. — 7 fr. — Eul louzou evit stanka an troaz ruz.

3° POUFRE ARMORICAINE MOREUL, 7 fr. — Da lakaat ar pared da deurel o gwele.

4° POUFRE CRAONNAISE MOREUL, 7 fr. — Louzou ouz klenved ar moc'h.

5° POUFRE SUISSE MOREUL, 7 fr. — Louzou evit stanka ar foerell d'an ebeullen ha d'al leueou.

6° POUFRE VERMIFUGE MOREUL, 7 fr. — Louzou ouz ar prenev.

7° POUFRE APERITIVE MOREUL, 7 fr. — Louzou da rei blaz da zibri.

8° POUFRE AFRICAINE MOREUL, 7 fr. — Louzou da lakaat ar pared da c'houlen par.

9° POUFRE OVARINE MOREUL, 7 fr. — Da lakaat ar yer da zovk. 10° ONGUENT ROUGE MOREUL, 8 fr. — Mad da zavel c'houe-zigellou; eul louzou eo ouz koenv an divesker.

11° LINIMENT BRETON MOREUL, 9 fr. — Ouz ar c'hoenv-gouzoug, ar strakouilhon, strihennou ha kaledennou an izili.

12° REPARATEUR MOREUL, 8 fr. — Ouz goullou ar c'hroc'hen: pennou-glin dibennet, diskoaz kignet hag all.

13° ANTIPARASITAIRE MOREUL, 8 fr. — Ouz klenvejou ar c'hroc'hen: debron, daroued, rogn, laou.

14° BREUVAGE MOREUL, 8 fr. — Ouz ar c'hoenv hag ar gwentr gand ar c'hezeg.

15° METEORIFUGE MOREUL, 8 fr. — Da barea ar c'hoenv diwar ar boued glas.

16° L'ACRAPAUDINE MOREUL, 8 fr. — Louzou ouz an tousog ha klenved treid ar c'hezeg.

Sellet e vez ouz an Troaz er Grande Pharmacie MOREUL, Landerne.

Hadou evit Hada

F. HILY

Téléph. : 32 Landerne
C. C. Naoned 3187

Téleg : Hily-Landerne
R. C. Brest 1377

16, Kae Leon - 1 ha 3, Straed ar Chenwerz

LANDERNE

GWIPAVAZ - PLOUGASTELL-DAOULAS

Gwerzer ar merk-man

Azgouennit-hen war an holl bakadou

HADOU, dréist-holl heterabez, karotez
gwen, ruz, melen, ruta, hag all.

AU SEMEUR

Pommad
ha
Bleud NOELLINE

a bare Ruzderiou ar vugale **NEVEZ-GANET**

Ar Pommad Noelline a zo ar gwella louzou ouz

SPINAC'H AR BRONNOU

Priz pep louzou, 18 real.
Kaset e vez gand ar faktour evit
20 real.

STAL-VRAS :

GRANDE PHARMACIE

Foucher et Le Monnier

75, Ru Siam, Brest

BON

pour un Echantillon

GRATUIT

à envoyer au Laboratoire

NOELLINE

75, rue de Siam, Brest

ENFIN ! de la bonne bière

“ESTA”

(Bière d'origine)

La meilleure de l'EST

GARAGE CENTRAL

DU RUSQUEC et Co

17, Straed Jean Jaurès, BREST — Teleph. 0-51

Guerzerien ar merkou:

DONNET -:- DELAGE

CHENARD-WALCKER -:- ROCHET-SCHNEIDER

Les 7 CV Chenard-Walcker et Donnet sont des voitures
économiques, élégantes et répondant à tous les besoins.

Stock Michelin

Labouradeg stummet eus ar gwella evid noza mat ha buan an
holl girri dre dan
Ar c'htrri chomet a-zac'h war an hent a vez dizac'het ganeomp
war ar zui hag ar gouellou

Tud divar ar maez, Savit var ho punziou eur

BLOMMEN CARUELLE

Kontant e viot anezi.

Kals a zo bet lakeat dre ar vro. Roet e vezo d'eo'h evit netra
ar priziou, an notennoù ha peb sklerijenn.

A. MAUPAS, komis bras evit ar Finister, ar C'hot-du-Nord hag
ar Morbihan, 29, ru Emil Souvestre, BREST

Feiz ha Breiz a zo pevar real ar pez

BREST, MOULEREZ AR SKRIDOU MAT, 4, STRAED AR C'HASTELL

Ar Merour: F. GEORGELIN.